

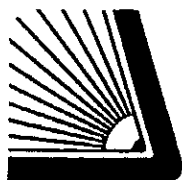

هشت دقیقه پایانی

پایانی ترین لحظات زندگی

حضرت امام علی ابن موسی الرضا علیه السلام

بهرز فرجی

انتشارات نظری

سرشناسه : فرجی بهروز ۱۳۳۹
 عنوان : هشت دقیقه پایانی
 مشخصات نشر : تهران انتشارات نظری، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۶۴ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۸۹-۰۴۰-۵
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : علی بن موسی (ع) ۱۵۳ امام هشتم ۲۰۳ ق شهادت - فیلم نامه ها
 رده بندی کنگره : PN۱۹۹۷/۵ ۱۲۹۱
 رده بندی دیویی : ۷۹۱/۴۳۷۲
 شماره کتاب شناسی ملی : ۳۰۰۵۲۵۱

انتشارات نظری

نام کتاب : هشت دقیقه پایانی
 نویسنده: بهروز فرجی
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۲
 شمارگان: ۱۰۰۰
 چاپ و صحافی: فرداد
 طراح: مرجان توانایانفر

« کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ با نشر می باشد »

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولی عصر
 خیابان سیدجمال الدین اسدآبادی، نبش خیابان فتحی شقاقی
 پلاک ۳۲، طبقه ۲، واحد ۱۷

www.nashrenazari.com info@nashrenazari.com

تلفن: ۸۸۱۰۲۷۷۵ فاکس: ۸۸۱۰۴۴۴۰ همراه: ۰۹۱۰۰۱۳۹۴۵۵

پیام کوتاه: ۳۰۰۰۸۹۰۷۷۷۷۷۷۸

تلفن ارتباط با نویسنده: ۶۰۷۴۴۲۹ - ۰۹۱۹

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

تقدیم به پدرم

بزرگ‌مردی که ساده زیست و قناعت آموخت

• پیش‌گفتار

... مقوله دین و ورود آن به حوزه‌های گوناگون علوم انسانی (به ویژه هنر و به خصوص هنرهای نمایشی اعم از تئاتر و سینما) چند سالی است که بحث داغ محافل هنری شده و به نوبه خود پای منتقدین موافق و مخالف را نیز به این موضوع کشانده است. پرواضح است که دامن زدن به جریانات مثبت فکری خواسته نسل پویای این زمانه است؛ ولی به شرط آن که این گونه اندیشه‌ها ابتر نماند و توسط اندیشمندان و صاحب‌نظران جامعه به سرانجام محتموم و قابل قبولی نائل آید. شاید پرداختن به این موضوع که در نوع خود پیچیده و در عین حال سهل‌الوصول است در این مقال نگنجد؛ اما اشاره به آن، ولو به صورت مختصر و مفید خواهد توانست جریان سیال ذهن خواننده را به سمت و سویی که خواست تولیدکنندگان چنین آثاری است؛ هدایت نماید. پیش از آغاز بحث لازم است بدانیم که دین چیست و هنر از کجا نشأت می‌گیرد!

در ساده‌ترین تعریف، دین یا مذهب (که خود به اعتبار معنا و مفهومش به منزله راه است) عبارت از احکامی است که از سوی مبدء هستی (خداوند) توسط انبیاء (به واسطه وحی) به جامعه انسانی (مردم) انتقال می‌یابد. این احکام همان باید‌ها و نبایدهایی هستند که اقرار عملی به آنها می‌تواند ضامن سعادت و ارتقاء سطح کمی و کیفی آدمی در زندگی باشد. پس دین حاوی دستورالعمل‌هایی است که به منظور اصلاح امور دنیوی و اخروی آدمی وضع شده است. مذهب یک پیام دیگر هم دارد و آن این که آدمی بیهوده آفریده نشده و در این دنیای خاکی و فانی وظایفی دارد که چنانچه هم‌چنان علاقمند به ورود به جهان باقی است (سرزمین خوبی‌ها و پاکی‌ها یا سیاهی‌ها و پلیدی‌ها که ادیان بر آن نام بهشت و دوزخ نهاده‌اند) باید به آنها عمل نماید. دین همچنین به آدمی نوعی شناخت و طرز تلقی از یک ارتباط منطقی و پویا با محیطی که در آن زندگی می‌کند؛ می‌دهد. نوعی جهان بینی تا برای معادلات سر در گم خود در حیطه بودن؛ ماندن و رفتن؛ جواب صحیح بیابد.

در سوی دیگر، هنر نیز یک پدیده کاملاً انسانی و اجتماعی است که از فطرت تعالی خواه آدمی سرچشمه می‌گیرد. به عبارت بهتر، هنر یک جریان ساده مادی یا معنوی است که خود انعکاس و انکسار دغدغه‌های درونی و بیرونی اوست. جوابیه‌ای روشنفکرانه و در عین حال روشنگرانه در قبال پرسش‌های اساسی و دائمی یک دربند و اسیر زمین که می‌خواهد بداند کیست؛ از کجا آمده است؛ به کجا

می رود و هدف از خلقت وی چه می تواند بود؟

بر پایه این استدلال، هنری که به هر شکل در جهت کمک به اصلاح امور اخروی و عقبای آدمی باشد و در مقام پاسخگویی به پرسش های اساسی او برآید؛ یک هنر دینی است. این ادعا به خودی خود نقیضه ای هم دارد؛ یعنی فیلم یا نمایشی که پیام درخوری نداشته باشد و تماشاگرانش را در مسیر سعادت و بهروزی قرار ندهد؛ رسانه ای دینی نیست!

... آن چه که همه ادیان آسمانی بر آن توافق کامل دارند؛ این است که جهان هستی صحنه ی رویارویی خیر و شر است. جدال نور با تاریکی یا پیکار سیاهی و سپیدی. وه که چه هم خوانی قریبی میان این دو (دین و هنر) به وجود آمده است. در جهان خیالی نمایش نیز، صحنه درام محل کشمکش دو نیروی متخاصم خیر و شر است. به قول یونانی ها جنگ همیشگی «بروتاغونیست» ها با «آنتاگونیست» هاست که به سبب پیروزی یکی بر دیگری بهشت و جهنم شکل می گیرند. البته در کنار خوب و بد عنصر سومی هم به اسم زشت هست که نه خوب است و نه بد؛ ولی این قابلیت را دارد که به یکی از دو قطب قدرتمند پیوندد!

شاید فطرت همان وحی پنهانی باشد که دست خالق از ازل در نهاد و سرشت پاک آدمی به ودیعه گزارده است. احتمالاً کارکرد

فطرت در این است که دستورات الهی را که به واسطه وحی و از طریق انبیاء به دو رسیده است؛ با آن تطبیق دهد. نوعی نقشه راه اما آدمی با اتکا به آن بد را از خوب و صواب را از ناصواب تشخیص داده و به بیراهه نیفتد. شاید در غلتان وجدان نیز پرورده همین صدف زیبای فطرت باشد. قاضی صالح محکمه صالحه‌ای که بی هیچ پیش داوری بر محکوم، حکم می‌راند و صلاح و مصلحت عام را مقدم بر مصالح شخصی خویش می‌داند!

رندی می‌گفت «در هر کجای عالم اگر قیامی بر علیه زر و زور و تزویر صورت بگیرد؛ از نظر ما یک انقلاب اسلامی است». شاید این یک قیاس مع الفارق باشد؛ اما حقیقتی را به ذهن متبادر می‌کند که ممکن است بیان آن خالی از لطف نباشد. اگر رسانه‌ای (در این جا منظور همان سینما و تئاتر است) در ذات خود پیام صریحی از دین نداشته باشد؛ اما در جهت ترویج خوبی‌ها و نهی‌کننده بدی‌ها باشد؛ باز یک رسانه دینی است. به عبارت دیگر، هیچ فیلم یا نمایشی نیست که ماهیت دینی نداشته باشد؛ ولو این که مستقیماً به موضوع دین نپرداخته یا حتی ارتباط ظاهری با آن برقرار نکرده باشد!

بهروز فرجی